

شَرْحُ السُّنَّةِ

لِلْإِمَامِ الْمُزَنِيِّ

[8]

DE UITLEG VAN DE SUNNAH

Al-'Imām Ismā'īl ibn Yaḥyā al-Muzaniyy

175 NH – 264 NH رَحِمَهُ اللَّهُ

- de student van ash-Shāfi'iyy –

Vertaling:

Abū Khuzaymah Rashīd ibn 'Abd as-Salām ibn al-Ḥusayn
al-Bū'bidiyy al-Ḥarrīshiyy al-Maṭālsiyy

Islamhuys

Deze verhandeling komt uit het boek 'De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams' (Islamhuys, 2023). Zie de laatste pagina in deze PDF voor een lijst van alle verhandelingen in het boek. [Klik hier om het boek te bestellen in de webwinkel.](#)

8.1 BIOGRAFIE VAN AL-'IMĀM ISMĀ'ĪL IBN YAḤYĀ AL-MUZANIYY (264 NH) 🕌

De edele Imām en grote wetsgeleerde Abū Ibrāhīm Ismā'īl ibn Yaḥyā ibn Ismā'īl ibn 'Amr ibn Muslim al-Muzaniyy al-Miṣriyy: de bekende student van al-'Imām ash-Shāfi'iyy (204 NH) en een van zijn grootste metgezellen. Hij behoorde tot de meest vooraanstaande hoofdstudenten van ash-Shāfi'iyy, was de Imām van de geleerden van de Shāfi'itische wetsschool in zijn tijd en door hem raakte deze wetschool verspreid in de islamitische wereld. Al-Muzaniyy werd geboren in het jaar 175 NH in een religieus gezin waarin het opdoen van islamitische kennis aangespoord werd. Hij bracht zijn leven door in Egypte, waar hij studeerde onder een aantal grote geleerden, tot hij een van de meest prominente geleerden van zijn tijd werd. Zijn specialiteit lag meer in de wetsleer (*al-fiqh*) dan de ḥadīthwetenschappen en hij schreef het werk *al-Mukhtaṣar*: een beknopt werk over de wetsleer volgens de *madh-hab* (wetsschool) van ash-Shāfi'iyy.^[1]

Zijn leraren

Hij studeerde bij Muḥammad ibn Idrīs ash-Shāfi'iyy (204 NH), 'Aliyy ibn Ma'bad ibn Shaddād al-Baṣriyy (214 NH), Nu'aym ibn Ḥammād (228 NH) en Aṣḥabgh ibn Nāfi' (225 NH).^[2] Dit relatief kleine aantal heeft te maken met dat al-Muzaniyy voor een lange tijd dichtbij ash-Shāfi'iyy bleef en nooit gereisd heeft naar andere gebieden voor het opdoen van kennis.^[3]

Zijn studenten

Hij had een groot aantal studenten, waaronder Abū Bakr Muḥammad ibn Ishāq ibn Khuzaymah (311 NH), Abū Ja'far aṭ-Ṭaḥāwiyy (321 NH), Abū'l-Qāsim 'Uthmān ibn Bash-shār al-'Anmāṭiyy (288 NH), Abū Yaḥyā as-Sājiyy (307 NH), Abū'l-Ḥasan

[1] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/492-497) van adh-Dhahabiyy.

[2] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/493) van adh-Dhahabiyy,

[3] Sharḥ as-Sunnah (p. 19) van al-Muzaniyy, uitg. Maktabat Dār al-Minhāj, red. dr. 'Azzūn.

Aḥmad ibn 'Umayr ibn Jawṣā ad-Dimashqiyy (320 NH), Abū Nu'aym 'Abd al-Malik ibn Muḥammad al-Jurjāniyy (251 NH) en Ibn Abi Ḥātim ar-Rāziyy (327 NH; de zoon van al-'Imām Abū Ḥātim ar-Rāziyy).^[1]

Zijn wetenschappelijke positie

Al-'Imām ash-Shāfi'iyy zei: "Al-Muzaniyy is de voorvechter van mijn *madh-hab*."^[2] Abū'l-'Abbās Aḥmad ibn Surayj ash-Shāfi'iyy (306 NH) zei over het boek van al-Muzaniyy genaamd *al-Mukhtaṣar*: "Het is de basis van de boeken die daarna geschreven zijn binnen de wetsschool van ash-Shāfi'iyy. Ze hielden de volgorde aan van dit boek en het waren zijn woorden die ze uiteenzetten en uitlegden."^[3]

Ibn Yūnus al-Miṣriyy (347 NH) zei over hem in zijn *Tārīkh*: "Hij was de metgezel van ash-Shāfi'iyy en was een persoon van aanbiddingen en deugden. Hij was betrouwbaar en nauwkeurig (*thiqah*) in de overleveringen en er is geen intelligente persoon onder de specialisten in de wetsleer die over hem van mening verschilt. Ook was hij iemand die belang hechtte aan minimalisme (*az-zuhd*) met wereldse zaken. Hij behoorde tot de beste mensen van zijn tijd en beschikte over veel goede eigenschappen."^[4] Adh-Dhahabiyy zei: "De Imām en grootgeleerde [...] Hij leverde niet veel overleveringen over, maar hij was een van de leiders in *al-fiqh*."^[5]

Ibn 'Abd al-Barr (463 NH) zei: "Hij was een kennisrijke wetsgeleerde met een superieur niveau qua kennis en een respectabel vermogen tot onderzoek. [...] Hij was vooraanstaand in de Shāfi'itische wetsschool, evenals in zijn uitspraken, memorisatie en nauwkeurigheid. Hij schreef vele werken binnen de Shāfi'itische wetsleer – werken waarin niemand hem evenaarde. [...] Hij was de metgezel van ash-Shāfi'iyy die het meest onderlegd was als het gaat om studie en onderzoek en hij beschikte over een nauwkeurig begrip en inzicht. Zijn boeken en samenvattingen raakten verspreid in de verschillende regio's in het oosten en het westen en hij was een godsvrezende, vrome en religieuze man."^[6] Ibn Khallikān zei: "Hij was de

[1] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/493) van adh-Dhahabiyy, Manāqib ash-Shāfi'iyy (2/70) van al-Bayhaqiyy en al-'Ansāb (5/278) van Ibn as-Sam'āniyy.

[2] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/493).

[3] Wafayāt al-'Ay'ān (1/217) van Ibn Khallikān.

[4] Wafayāt al-'A'yān (1/218).

[5] Siyar A'lām an-Nubalā' (12/493).

[6] Al-Intiqā' (p. 110) van Ibn 'Abd al-Barr.

Imām van de Shāfi'itische geleerden en degene met de meeste kennis onder hen over de overleveringsketens, fatwa's en overleveringen van ash-Shāfi'iyy."^[1]

Zijn schrijfwerken

Al-'Imām al-Muzaniyy heeft meerdere boeken geschreven, waarvan het merendeel binnen de wetsleer. Een aantal daarvan zijn:

- al-Mukhtaṣar al-Kabīr;
- Mukhtaṣar al-Mukhtaṣar; het bekende *fiqh*-werk van al-Muzaniyy;
- Aḥkām al-Qur'ān;
- al-'Amr wan-Nahy 'alā Ma'nā ash-Shāfi'iyy;
- ad-Daqa'iq wal-'Aqārib;
- al-Mabsūṭ fī al-Furū';
- al-Jāmi' al-Kabīr;
- al-Jāmi' aṣ-Ṣaghīr;
- al-Manthūr;
- at-Targhīb fī al-'Ilm;
- al-Masā'il al-Mu'tabarah;
- Mu'taqad Aḥmad ibn Ḥanbal;
- Kitāb al-Wathā'iq;^[2]
- Sharḥ as-Sunnah;

Dit laatste werk van al-'Imām Muzaniyy ﷺ is de korte verhandeling over de geloofsleer van Ahl as-Sunnah, die bekend staat onder de titel *Sharḥ as-Sunnah* (De Uitleg van de Sunnah). Dit is de verhandeling waar dit deel over gaat. Hierover meer in het volgende hoofdstuk. ■

[1] Wafayāt al-'A'yān (1/217) van Ibn Khallikān.

[2] Wafayāt al-'A'yān (1/217), Siyar A'lām an-Nubalā' (12/493, 500) van adh-Dhahabiyy, Ṭabaqāt ash-Shāfi'iyyah al-Kubrā (1/245, 2/94) van Ibn as-Subkiyy, Ṭabaqāt al-'Abbādiyy (p. 10), Hadiyyat al-'Ārifin (5/207) van al-Baghdādiyy, Manāqib ash-Shāfi'iyy (2/344) van al-Bayhaqiyy en Tārikh at-Turāth al-'Arabīyy – Qism al-Fiqh (p. 196).

8.2 INTRODUCTIE TOT DE VERHANDELING

Een korte beschrijving

De verhandeling *Sharḥ as-Sunnah* (De Uitleg van de Sunnah) is oorspronkelijk een brief die al-'Imām al-Muzaniyy schreef als reactie op een brief waarin hij gevraagd werd om een aantal zaken van de geloofsleer te verduidelijken (zie de inleiding van de tekst). Al-Muzaniyy schreef vervolgens een uitgebreid antwoord terug waarin hij de geloofsleer van Ahl as-Sunnah wa'l-Jamā'ah verduidelijkte omtrent die onderwerpen waarover hij gevraagd werd, maar ook andere hoofdzaken van de geloofsleer. Het belang van de verhandeling bevindt zich met name in het feit dat de auteur, al-Muzaniyy, een van de grootste studenten was van ash-Shāfi'yy en dat hij tegen het einde van zijn verhandeling aangaf: "Dit zijn uitspraken en daden waar overeenstemming over was onder de vroege Imāms van leiding die voorgegaan zijn en waar de Tābi'ūn zich met succes van Allāh aan vastgehouden hebben uit navolging en tevredenheid."^[1] Al-Muzaniyy levert in deze verhandeling dus de geloofsleer over waar consensus over is van de Imāms van leiding die hem voorgegaan zijn.

Bronnen & authenticiteit

De verhandeling *Sharḥ as-Sunnah* is overgeleverd in drie bronnen:

1. Een manuscript van Maktabat Shahīd 'Aliyy Bāshā (Turkije); fotokopie van de Islamitische Universiteit van al-Madīnah, verzameling nr. 1694. Het manuscript is overgeleverd door 'Izz ad-Dīn Abū Muḥammad 'Abd ar-Razzāq ibn Rizqillāh ar-Ras'aniyy al-Ḥanbaliyy^[2] (660 NH).
2. Een manuscript van Maktabat ash-Shaykh Ḥammād al-'Anṣāriyy, nr. 709, overgeleverd door Muḥammad ibn Mas'ūd ibn Ibrāhīm (677 NH).

---

[1] Zie [6] De Uitleg van de Sunnah (al-Muzaniyy), passage 27.

[2] Al-'Imām Ibn Rajab (795 NH) zei over hem in Dhayl Ṭabaqāt al-Ḥanābilah (2/275): "Hij was sterk in de verschillende wetenschappen en literatuur en was een welbespraakte man die zich goed uit kon drukken. Hij hield zich vast aan de Sunnah en de overleveringen en was gewend om openlijk de Sunnah te verkondigen onder de afgeweken groepen, zoals de Rāfiḍah en anderen."

3. *Ijtimāʿ al-Juyūsh al-ʾIslāmiyyah* (pp. 245-252) van al-ʾImām Ibn al-Qayyim (751 NH), die de verhandeling volledig citeerde nadat hij zei: “De uitspraak van de metgezel van ash-Shāfiʿiyy en de Imām van de Shāfiʿiyy-geleerden in zijn tijd: Abū Ibrāhīm Ismāʿīl ibn Yaḥyā al-Muzaniyy in zijn verhandeling over de Sunnah, die Abū Ṭāhir as-Silafiyy van hem overleverde met zijn overleveringsketen. We zullen het letterlijk en in z’n volledigheid citeren...”
4. *Al-ʿUluww liʾl-ʿAliyy al-Ghaffār* (p. 185), van adh-Dhahabiyy, die het begin van de verhandeling citeerde en het toeschreef aan al-ʾImām al-Muzaniyy.

De verhandeling is authentiek toegeschreven aan al-ʾImām al-Muzaniyy, zoals bevestigd wordt door de hierboven genoemde citering door al-ʾImām Ibn al-Qayyim en adh-Dhahabiyy en zoals vermeld is door vele andere geleerden.

Vertaling

Bij het vertalen van deze verhandeling en het overnemen van de Arabische tekst is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

1. Sharḥ as-Sunnah, al-Muzaniyy; Maktabat Dār al-Minhāj, 1^e editie, 1430 NH (2009 NC); red. dr. Jamāl ʿAzzūn; pp. 75-92. De redacteur baseerde het op de hiervoor genoemde bronnen 1 t/m 4.
2. Al-Jāmiʿ fi ʿAqāʾid wa Rasāʾil Ahl as-Sunnah waʾl-ʾAthar, ʿĀdil Āl Ḥamdān al-Ghāmidīyy; uitg. Dār al-Minhāj al-ʾAwwal, 2^e editie, 1437 NH (2016 NC); pp. 502-510. De auteur baseerde het op de hiervoor genoemde bronnen 1 t/m 3.
3. *Ijtimāʿ al-Juyūsh al-ʾIslāmiyyah*, Ibn al-Qayyim; uitg. Dār ʿĀlam al-Fawāʾid, 1^e editie, 1431 NH (2010 NC); red. an-Nushayriyy (onder supervisie van ash-Shaykh Bakr Abū Zayd); pp. 245-252.

Manuscript(en)

Op de volgende pagina’s staan de scans van de eerste en de laatste pagina van het manuscript van Maktabat Shahīd ʿAliyy Bāshā (Turkije); scan van de Islamitische Universiteit van al-Madinah, verzameling nr. 1694.

De laatste pagina van het manuscript:

له بالقيام على اداء اربعه بالاختيار او بالثبات وسابع
 الطمان على الطمانه واداء الصلوات على المستطاعات واثبات الترتيب
 لاجل الجدران والجمع بين الجدة والاشتغال فانت في صيام الشهر
 لاجل العذبات وخمس صلوات سبحة رسول الله صلى الله عليه وسلم كل
 ليلة وركعة في جملتك الفطر والخير وعلوية كسوف الشمس والشمس
 انما انزل وتسلق الاستغناء من ربه واثبات المهادم
 والاحتراز من النجاسة والكذب الخبيثة والبقى بقية الخيرة وانما قال
 على انه لا يبعد وكل حداد يورث ثباته والخير انما
 ولما علموا الجاهل والمشارب والملازم واجتناب الشبهات وانما
 في غير كبر الحركات فخر من حمى النجاسة من ربه انما قال
 وليس كذا فانما من الدير من حداد ومن الرعدة على جوار وقفاة
 لا يسير الاقزام لفته الخبيثة انما قد ام دخل الدير بالاضرام السلام
 على من قرأ علينا السلام ولا ينال سلام الله الغالبين له
 بحسن الرضا في كونه ومنه من راحة راحة راحة راحة

[8] DE UITLEG VAN DE SUNNAH

VAN AL-'IMĀM AL-MUZANIYY

Abū'l-Ḥusayn al-Malaṭiyy^[1] en Abū Aḥmad al-Qaysarāniyy zeiden: Aḥmad ibn Bakr al-Yāzūriyy berichtte ons en zei: De wetsgeleerde al-Ḥasan ibn 'Aliyy al-Yāzūriyy leverde over aan mij en zei: 'Aliyy ibn 'Abdillāh al-Ḥalwāniyy leverde over aan mij en zei: Ik was in Ṭarābulus (Tripoli, Libië), in al-Maghrib, toen ik en een aantal van onze metgezellen het over de Sunnah hadden, totdat we op een gegeven moment begonnen over al-Muzaniyy ﷺ. Een van onze metgezellen zei: "Ik heb gehoord dat hij spreekt over de Qur'ān en hierbij stopt."^[2] Een ander gaf aan dat hij het zelfs zei.^[3]

Dit ging door totdat een andere groep zich bij ons voegde. Er ontstonden ernstige zorgen over het onderwerp bij de mensen, dus schreven we een brief naar al-Muzaniyy om bij hem hierover te informeren en hem te vragen of hij ons een brief kan schrijven met daarin de uitleg van de Sunnah (*Sharḥ as-Sunnah*) over de Voorbeschikking (al-Qadar), *al-'irjā'*,^[4] de Qur'ān, de Wederopstanding, de Weegschalen en het kijken naar Allāh (op de Dag der Opstanding). Hierop schreef hij terug:

قَالَ أَبُو الْحُسَيْنِ الْمَلَطِيُّ وَأَبُو أَحْمَدَ الْقَيْسَرَانِيُّ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ بَكْرٍ الْيَازُورِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْيَازُورِيُّ الْفَقِيهَ، حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحُلَوَانِيُّ قَالَ: كُنْتُ بِطَرَابُلُسِ الْمَغْرِبِ فَذَكَرْتُ أَنَا وَأَصْحَابُ لَنَا السُّنَّةَ، إِلَى أَنْ ذَكَرْنَا الْمُزَنِيَّ ﷺ، فَقَالَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا: بَلَغَنِي أَنَّهُ كَانَ يَتَكَلَّمُ فِي الْقُرْآنِ وَيَقِفُ عِنْدَهُ، وَذَكَرَ آخَرَ أَنَّهُ يَقُولُهُ، إِلَى أَنْ اجْتَمَعَ مَعَنَا قَوْمٌ آخَرُونَ، فَخَمَّ النَّاسُ ذَلِكَ غَمًّا شَدِيدًا، فَكَتَبْنَا إِلَيْهِ كِتَابًا نُرِيدُ أَنْ نَسْتَعْلِمَ مِنْهُ، يَكْتُبُ إِلَيْنَا «شَرْحَ السُّنَّةِ» فِي الْقَدَرِ، وَالْإِزْجَاءِ، وَالْقُرْآنِ، وَالْبَيْتِ وَالنُّشُورِ، وَالْمَوَازِينِ، وَفِي النَّظَرِ، فَكَتَبَ:

[1] De bekende geleerde en auteur van het werk at-Tanbih wa'r-Radd 'alā Ahl al-'Ahwā' wa'l-Bida'; overleden in het jaar 377 NH.

[2] D.w.z. dat al-Muzaniyy gezegd zou hebben: "De Qur'ān is de Spraak van Allāh," maar vervolgens bewust stopte zonder erbij te zeggen: "En het is niet geschapen." Dit is de dwaling van de Wāqifah-sekte en is een leugen over al-'Imām al-Muzaniyy.

[3] D.w.z. dat al-Muzaniyy zelfs gezegd zou hebben dat de Qur'ān geschapen is. Ook dit is een leugen over al-'Imām al-Muzaniyy, zoals duidelijk zal worden in de verhandeling.

[4] *Al-'Irjā'*: het geloven dat daden geen onderdeel zijn van al-'Imān (het geloof). Dit is de geloofsleer van de Murji'ah. Al-'Imām Ḥarb ibn Ismā'il al-Kirmāniyy (280 NH) ﷺ zei in [10] De Geloofsleer van Ḥarb al-Kirmāniyy (passage 92): "Al-Murji'ah: zij zijn degenen die beweren dat al-'Imān enkel de uitspraak is (d.w.z.: de uitspraak van het hart [i.e. de innerlijke overtuiging] en de uitspraak van de tong) zonder daden." Zie [10] De Geloofsleer van Ḥarb al-Kirmāniyy, passage 2 t/m 14 over al-'Imān.

**In de Naam van Allāh, de Genadevolle (ar-Raḥmān),
de Begenadiger (ar-Raḥīm).**

Moge Allāh ons en jullie beschermen met godsvrees en ons en jullie succes schenken om leiding te volgen. Vervolgens:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَصَمَنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ بِالْقَوَى، وَوَفَّقَنَا
وَإِيَّاكُمْ لِمُوافَقَةِ الْهُدَى، أَمَّا بَعْدُ:

Je hebt, moge Allāh je rechtschapen maken, mij gevraagd om een zaak van de Sunnah aan jou te verduidelijken waarmee jij jezelf geduldig kunt houden in het vastklampen aan de Sunnah en waarmee jij jezelf kunt verdedigen tegen verwarrende uitspraken, versierde valsheden en geïnnoveerde afwijkingen van dwalenden. Ik heb dan ook een verduidelijkende en verlichtende methodiek voor je uiteengezet, waarin ik het oprechte advies, zowel tegenover mezelf als tegenover jou, niet verwaarloosd heb. Ik begon daarbij met het loven van Allāh, de Bezitter van Leiding en Sturing:

فَإِنَّكَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ سَأَلْتَنِي أَنْ أَوْضَحَ لَكَ
مِنْ الشَّيْءِ أَمْرًا تَصْبِرُ نَفْسُكَ عَلَى التَّمَسُّكِ
بِهِ، وَتَدْرَأُ بِهِ عَنْكَ شُبُهَ الْأَقَاوِيلِ، وَزُخْرَفَ
الْأَبَاطِيلِ، وَزَيِّغَ مُحَدَّثَاتِ الضَّالِّينَ. وَقَدْ
شَرَحْتُ لَكَ مِنْهَا جُامُؤَ مَوْضِعًا مُبْتَرَأًا، لَمْ أَلْ
نَفْسِي وَإِيَّاكَ فِيهِ نَصْحًا، بَدَأْتُ فِيهِ بِحَمْدِ
اللَّهِ ذِي الرُّشْدِ وَالرَّشِيدِ:

1. Alle lof is voor Allāh, Die het meeste recht heeft om genoemd en bedankt te worden, en Hem prijs ik. Hij is de Enige (al-Wāḥid), aṣ-Ṣamad^[1], Die geen vrouw of kind heeft. Verheven is Hij boven een gelijke, dus niemand is gelijk of equivalent aan Hem. Hij is de Alhorende (as-Samī), de Alziende (al-Baṣīr), de Alwetende (al-ʿAlīm), de Alkennende (al-Khabīr), de Onoverwinnelijke, de Verhevene.

1. الْحَمْدُ لِلَّهِ أَحَقُّ مِنْ ذِكْرِ وَأَوَّلَى مِنْ
شُكْرِ وَعَلَيْهِ أَتْنِي، الْوَاحِدُ الصَّمَدُ الَّذِي
لَيْسَ لَهُ صَاحِبَةٌ وَلَا وَلَدٌ، جَلَّ عَنِ الْمِثْلِ،
فَلَا شَبِيهَ لَهُ وَلَا عَدِيلَ، السَّمِيعُ الْبَصِيرُ
الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ الْمُنِيعُ الرَّفِيعُ.

2. Allāh Zelf is boven Zijn Troon, in Zijn Glorie (Majd), terwijl Hij met Zijn Kennis (ʿIlm) dicht bij Zijn schepping is.

2. عَالٍ عَلَى عَرْشِهِ فِي مَجْدِهِ بِدَائِهِ، وَهُوَ دَانٍ
بِعِلْمِهِ مِنْ خَلْقِهِ.

3. Zijn Kennis omvat alle zaken. Hij (Allāh) verwezenlijkt in Zijn schepping wat Hij reeds voorbeschikt heeft en Hij is de Genereuze (al-Jawād), de Veelvergever (al-Ghafūr): ﴿Hij (Allāh) kent het verraad van de ogen en (Hij weet) wat de borsten verbergen. {19}﴾^[2]

3. أَحَاطَ بِعِلْمِهِ بِالْأُمُورِ وَأَتَقَدَّ فِي خَلْقِهِ سَابِقَ
الْمُقَدُّورِ وَهُوَ الْجَوَادُ الْغَفُورُ: ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ
الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝﴾ [غافر: 19].

[1] Aṣ-Ṣamad: de Perfecte, Holteloze Soeverein tot Wie men zich richt voor behoeften. In Majmūʿ al-Fatāwā (17/214) zei Ibn Taymiyyah: “Over de naam aṣ-Ṣamad hebben de Salaf meerdere uitspraken gedaan, waarvan men wellicht zal denken dat ze met elkaar in verschil verkeren, maar dit is in werkelijkheid niet zo: ze zijn allemaal correct. De twee bekende uitspraken zijn als volgt. De eerste is dat aṣ-Ṣamad betekent: Degene Die geen holte heeft. De tweede is dat het betekent: de Soeverein (as-Sayyid) tot Wie men zich richt voor behoeften. De eerste is de uitspraak van de meesten onder de Salaf, d.w.z. onder de metgezellen en de Ṭābiʿīn, en een groep taalkundigen. De tweede is de uitspraak van een groep onder de Salaf en de lateren en van het merendeel van de taalkundigen.”

[2] Sūrat Ghāfir 40:19.

De schepselen handelen dus in overeenstemming met Zijn Voor-kennis en voeren het goede of het kwade uit waarvoor Hij hen ge-schapen heeft. Ze zijn niet ertoe in staat om zelf uit gehoorzaam-heid nut te verkrijgen, noch kunnen ze zelf een verdediging vinden om ongehoorzaamheid van zich af te houden.^[1]

فَالْحَلَقُ عَامِلُونَ بِسَابِقِ عِلْمِهِ، وَتَأْفِدُونَ لِمَا خَلَقَهُمْ لَهُ مِنْ خَيْرٍ وَشَرٍّ، لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ مِنَ الطَّاعَةِ نَفْعًا وَلَا يَجِدُونَ إِلَى صَرْفِ الْمَعْصِيَةِ عَنْهَا دَفْعًا.

4. Allāh schiep de schepping met Zijn Wil (Mashī'ah), zonder dat Hij hieraan behoeftig was.

4. خَلَقَ الْخَلْقَ بِمَشِيئَتِهِ مِنْ غَيْرِ حَاجَةٍ كَانَتْ بِهِ.

5. Hij schiep de engelen allen voor het gehoorzamen van Hem en gaf hun de natuurlijke aanleg om Hem te aanbidden. Onder hen zijn engelen die de Troon tillen met Zijn Macht en een groep on-der hen bevindt zich om de Troon heen terwijl zij Hem verheer-lijken. Anderen heiligen Hem door Hem te loven.^[2] Uit hen koos Hij gezanten die Hij zond naar Zijn Boodschappers en sommigen van hen regelen datgene waartoe Hij opgedragen heeft.

5. وَخَلَقَ الْمَلَائِكَةَ جَمِيعًا لِبَطَاعَتِهِ، وَجَعَلَهُمْ عَلَى عِبَادَتِهِ، فَمِنْهُمْ مَلَائِكَةٌ يَقْدِرُونَ لِلْعَرْشِ حَامِلُونَ. وَطَائِفَةٌ مِنْهُمْ حَوْلَ عَرْشِهِ يُسَبِّحُونَ. وَآخَرُونَ بِحَمْدِهِ يَقْدُسُونَ. وَاصْطَفَى مِنْهُمْ رُسُلًا إِلَى رُسُلِهِ، وَبَعْضُ مُدَبِّرُونَ لِأَمْرِهِ.

6. Vervolgens schiep Hij Ādam met Zijn Hand. Hij deed hem won-en in Zijn Paradijs, terwijl Hij hem geschapen had om uiteindelijk neer te dalen naar de aarde. Hij verbood hem om te eten van een boom terwijl Hij al voorbepaald had dat hij ervan zou eten. Ver-volgens beproefde Hij hem met datgene wat Hij voor hem verbo-den had, waarna Hij zijn vijand (Iblis) macht gaf over hem, die hem vervolgens misleidde om het te doen. Allāh maakte zijn daad van het eten van de boom tot een oorzaak om hem te doen wonen op aarde. Ādam zou dan ook geen weg vinden om niet ervan te eten of een uitweg treffen om ervan te vluchten.

6. ثُمَّ خَلَقَ آدَمَ بِيَدِهِ، وَأَسْكَنَهُ جَنَّتَهُ، وَقَبِلَ ذَلِكَ لِلْأَرْضِ خَلْقَهُ، وَتَهَا مِنْ شَجَرَةٍ قَدْ نَعَّدَ قَضَاؤُهُ عَلَيْهِ بِأَكْلِهَا، ثُمَّ ابْتَلَاهُ بِهَا تَهَا عَنْهُ مِنْهَا، ثُمَّ سَلَطَ عَلَيْهِ عَدُوَّهُ فَأَغْوَاهُ عَلَيْهَا، وَجَعَلَ أَكْلَهُ لَهَا إِلَى إِسْكَانِهِ الْأَرْضِ سَبَبًا، فَمَا وَجَدَ إِلَى تَرْكِ أَكْلِهَا سَبِيلًا، وَلَا عَنْهَا لَهَا مَذْهَبًا.

[1] Want dat ligt volledig in de Handen van Allāh. Overgeleverd in Ṣaḥīḥ al-Bukhāriyy (4949) en Ṣaḥīḥ Muslim (2647) dat de Profeet ﷺ zei: "Er is niemand van jullie behalve dat zijn plek in het Vuur of zijn plek in het Paradijs voorgeschreven is." Zij zeiden: "O Boodschapper van Allāh, zullen wij dan niet leunen op datge-ne wat voor ons voorgeschreven is en daden verlaten?" Hij zei: "Verricht daden, want voor eenieder zal hetgeen vergemakkelijkt worden waarvoor hij geschapen is. Wie behoort tot de mensen van geluk, voor hem zal het vergemakkelijkt worden om de daden te verrichten van de mensen van geluk. En wie behoort tot de mensen van ellende, voor hem zal het vergemakkelijkt worden om de daden te verrichten van de mensen van ellendigheid. [...]"

[2] Ash-Shaykh 'Abd ar-Razzāq al-Badr zei hierover in zijn uitleg Ta'liqah 'alā Sharḥ as-Sunnah li'l-Muzaniyy (p. 70): "Dit is een beschrijving voor de engelen in het algemeen. Het is een beschrijving die zij met elkaar delen, zoals Allāh zei (vert.): ﴿Zij (de engelen) verheerlijken (Hem) 's nachts en overdag; ze zwakken niet af (om Hem te verheerlijken).﴾ {20}﴾ [21:20]"

7. Vervolgens schiep Hij uit de nakomelingen van Ādam inwoners voor het Paradijs. Met Zijn Wil verrichten zij de daden die daarbij horen en ze voeren dit slechts uit met Zijn Macht en Zijn Wil. Uit de nakomelingen van Ādam schiep hij tevens inwoners voor het Vuur; Hij schiep voor hen ogen waarmee zij niet zien, oren waarmee zij niet horen en harten waarmee zij niet begrijpen. Daarmee zijn ze afgeschermd van leiding, en met Zijn Voorbeschikking verrichten ze de daden van de inwoners van het Vuur.^[1]

7. ثُمَّ خَلَقَ لِلْجَنَّةِ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ أَهْلًا، فَهُمْ بِأَعْمَالِهَا بِمَشِيئَتِهِ عَامِلُونَ، وَيُقَدَّرُ لَهُمْ وَبِإِزَادَتِهِ يُنْفَذُونَ. وَخَلَقَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ لِلنَّارِ أَهْلًا، فَخَلَقَ لَهُمْ أَعْيُنًا لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَأَذَانًا لَا يَسْمَعُونَ بِهَا وَقُلُوبًا لَا يَفْقَهُونَ بِهَا، فَهُمْ بِذَلِكَ عَنِ الْهُدَى مَحْجُوبُونَ، وَبِأَعْمَالِ أَهْلِ النَّارِ بِسَائِقِ قَدَرِهِ يَعْمَلُونَ.

8. Al-Īmān (het geloof) bestaat uit uitspraken en daden – met overtuiging in het hart, uitspraken met de tong en daden met de ledematen en lichaamsdelen – en deze twee (uitspraken en daden) zijn twee gelijke, corresponderende en aan elkaar gekoppelde zaken, waar we geen onderscheid tussen maken. Er is dus geen sprake van Īmān (geloof) behalve met daden, noch is er sprake van daden behalve met Īmān.

8. وَالْإِيمَانُ قَوْلٌ وَعَمَلٌ – مَعَ اعْتِقَادِهِ بِالْجَنَانِ وَقَوْلٍ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٍ بِالْجَوَارِحِ وَالْأَرْكَانِ – وَهُمَا سَيِّانٌ وَنِظَامَانٌ وَقَرِينَانِ، لَا تَفْرُقُ بَيْنَهُمَا، فَلَا إِيْمَانٌ إِلَّا بِعَمَلٍ وَلَا عَمَلٌ إِلَّا بِإِيْمَانٍ.

9. De gelovigen variëren qua niveau in al-Īmān (het geloof) en met goede daden overstijgen ze elkaar hierin.

9. وَالْمُؤْمِنُونَ فِي الْإِيمَانِ يَتَفَاعَلُونَ وَبِصَالِحِ الْأَعْمَالِ هُمْ مُتَرَادِدُونَ.

10. Ze treden niet volledig uit al-Īmān (het geloof) door zondes, noch worden ze ongelovig door het begaan van een grote zonde of ongehoorzaamheid.^[2] We zeggen niet dat het Paradijs vaststaat voor de weldoener onder hen, behalve degenen over wie de Profeet ﷺ bericht heeft dat het voor hen vaststaat. Ook getuigen we niet voor de slechtdoener onder hen dat hij naar het Vuur gaat.

10. وَلَا يَخْرُجُونَ بِالذُّنُوبِ مِنَ الْإِيمَانِ وَلَا يَكْفُرُونَ بِرُكُوبِ كَبِيرَةٍ وَلَا عِصْيَانِ، وَلَا تُوجِبُ لِمُحْسِنِهِمُ الْجَنَانُ إِلَّا الَّذِينَ أَوْجَبَ لَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ، وَلَا تَشْهَدُ عَلَى مُسِيئِهِمُ بِالنَّارِ.

11. De Qur'ān is de Spraak van Allāh ﷻ en het is afkomstig van Hem. Het is niet geschapen, dus het zal ook niet vergaan.

11. وَالْقُرْآنُ كَلَامُ اللَّهِ ﷻ، وَمِنْ لَدُنْهُ، وَلَيْسَ بِمَخْلُوقٍ فَيَبِيدُ.

12. De Macht van Allāh, Zijn Attribuut (Na't)^[3] en Zijn Eigenschap (Şifāt) zijn allemaal perfect en ze zijn niet geschapen. Ze zijn eeuwig en hebben altijd al bestaan. Ze zijn niet tot bestaan gebracht

12. وَقُدْرَةُ اللَّهِ وَنَعْتُهُ وَصِفَاتُهُ كُلُّهَا كَامِلَاتٌ غَيْرُ مَخْلُوقَاتٍ دَائِمَاتٌ أَزَلِيَّاتٌ، وَلَيْسَتْ بِمُخْدَاتٍ فَيَبِيدُ،

[1] Dit betekent echter niet dat een mens gedwongen is in zijn daden en geen eigen wil heeft. De mens heeft een eigen wil, die ondergeschikt is aan de Wil van Allāh.

[2] Hier worden de zondes en ongehoorzaamheden bedoeld die lager zijn dan ongelooft.

[3] Na't: Attribuut, Eigenschap. Na't en Şifāt (ev. van Şifāt) hebben dus dezelfde betekenis.

en zullen dus ook niet vergaan. En onze Heer was niet gebrekkig, dus Hij neemt ook niet toe. Zijn Eigenschappen zijn verheven boven het lijken op de eigenschappen van de schepselen, en de intelligentie van degenen die beschrijvingen geven schiet tekort om Hem te kunnen beschrijven.

وَلَا كَانَ رَبُّنَا تَاقِصًا فَيَزِيدُ، جَلَّتْ صِفَاتُهُ عَنْ شِبْهِهِ صِفَاتِ الْمَخْلُوقِينَ، وَقَصُرَتْ عَنْهُ فِطْنُ الْوَاصِفِينَ.

13. Allāh is Nabij qua verhoren wanneer Hij gevraagd wordt, en ver qua Machtigheid, dus men kan Hem niet schaden. Hij bevindt Zich Hoog op Zijn Troon en Hij is afgescheiden (*bā'in*) van Zijn schepping. Hij bestaat en is niet onbestaand of ontbrekend.

13. قَرِيبٌ بِالْإِجَابَةِ عِنْدَ السُّؤَالِ، بَعِيدٌ بِالتَّعَزُّزِ لَا يُنَالُ، عَالٍ عَلَى عَرَشِهِ، بَائِنٌ مِنْ خَلْقِهِ، مُوجُودٌ وَلَيْسَ بِمَعْدُومٍ وَلَا بِمُفْقُودٍ.

14. De schepselen zullen sterven op hun vastgestelde tijdstippen, wanneer hun voorzieningen opgebraakt zijn en hun sporen ten einde zijn gekomen.

14. وَالْخَلْقُ مَيِّتُونَ بِأَجَالِهِمْ عِنْدَ نَفَادِ أَزْرَاقِهِمْ وَانْقِطَاعِ آثَارِهِمْ.

15. Vervolgens zullen ze, na de samendrukking,^[1] ondervraagd worden in de graven.

15. ثُمَّ هُمْ بَعْدَ الصَّغْطَةِ فِي الْقُبُورِ مُسَاءَلُونَ.

16. Na de ontbinding (van de lichamen) zullen ze opgewekt worden, op de Dag der Opstanding zullen ze tot hun Heer verzameld worden en wanneer ze aan Hem gepresenteerd worden zullen ze de verrekening ondergaan, in aanwezigheid van de Weegschalen (*al-Mawāzīn*) en de uitspreiding van de geschriften van de Registers (*ad-Dawāwīn*). Allāh heeft het geteld, terwijl zij het vergaten. (Dit zal gebeuren) op een Dag waarvan de duur vijftigduizendjaar zou zijn als het een ander dan Allāh ﷻ zou zijn die oordeelt tussen Zijn schepselen, maar het is Allāh Die tussen hen zal oordelen met Zijn Rechtvaardigheid in een tijdspanne van een *qā'ilah*^[2] in het wereldse,

16. وَبَعْدَ الْبَلِّ مَنُشُّورُونَ، وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى رَبِّهِمْ مَحْشُورُونَ، وَلَدَى الْعَرْشِ عَلَيْهِ مُحَاسَبُونَ، بِخَفْصَةِ الْمَوَازِينِ وَنَشْرِ صُحُفِ الدَّوَاوِينِ، أَحْصَاهُ اللَّهُ وَتَسْوَاهُ، فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ لَوْ كَانَ غَيْرَ اللَّهِ ﷻ الْحَاكِمَ بَيْنَ خَلْقِهِ، لَكِنَّهُ اللَّهُ بِلِي الْحُكْمِ بَيْنَهُمْ بَعْدَلِهِ بِمِقْدَارِ الْقَائِلَةِ فِي الدُّنْيَا

[1] In Musnad Aḥmad (24707), Ṣaḥīḥ Ibn Ḥibbān (3112), Sharḥ Mushkil al-Āthār (273) van at-Ṭaḥāwīyy en Shu'ab al-ʿImān (396) van al-Bayhaqīyy is overgeleverd dat de Profeet ﷺ zei: "Voorwaar, het graf kent een samendrukking, en als er iemand was geweest die ervan gered zou worden, dan zou het Sa'd ibn Mu'adh zijn die gered zou worden." Authentiek (*ṣaḥīḥ*) verklaard door Shu'ayb al-ʿArnā'ūt in zijn redactie van Musnad Aḥmad (24663). Al-Ḥāfiẓ adh-Dhahabīyy zei erover in Siyar A'lām an-Nubalā' (1/219): "De keten is sterk (*qawīyy*)." Al-ʿIrāqīyy zei erover in Takhrij al-ʿIḥyā' (5/259): "De keten is goed (*jayyid*). Al-ʿAlbānīyy zei in Silsilat al-ʿAḥādīth aṣ-Ṣaḥīḥah (1695): "De conclusie is dat deze overlevering – met al haar ketens en ondersteunende overleveringen samengenomen – zonder twijfel authentiek (*ṣaḥīḥ*) is."

[2] *Qā'ilah*: de tijd van al-Qaylūlah (de middagslaap tussen az-Zuhr en al-ʿAṣr).

en Hij is de Snelste der afrekenaars.^[1] Zoals Hij het voor hen deed beginnen, namelijk voor ellende of geluk, zo zullen zij op die Dag terugkeren: «Een groep in het Paradijs en een groep in het laaiende Vuur. {7}»^[2]

17. De inwoners van het Paradijs zullen op die Dag in het Paradijs genieten, van verschillende soorten genietingen zullen ze genot hebben en met de beste gunsten zullen ze verblijd worden.

18. Dan zullen ze kijken naar hun Heer, en ze zullen niet redetwisten over het kijken naar Hem, noch zullen ze twijfelen. Hun gezichten zullen met Zijn Gunst stralen en hun ogen zullen met Zijn Gunst naar Hem kijken, terwijl ze zich in een onophoudelijke, blijvende genieting bevinden: «Zij zullen daarin niet getroffen worden door vermoeidheid, noch zullen zij daaruit gezet worden. {48}»^[3] «Haar vruchten zijn onophoudelijk en (ook) haar schaduw. Dat is de einduitkomst voor degenen die (Allāh) vrezen. En de einduitkomst voor de ongelovigen is het Vuur. {35}»^[4]

19. De mensen van ontkenning^[5] zullen op die Dag afgeschermd worden (van hun Heer), en in het Vuur zullen ze aangestoken worden: «Slecht is datgene wat ze voor zichzelf voortgebracht hebben dat Allāh woedend op hen werd, en in de bestraffing zullen ze voor altijd verblijven. {80}»^[6] «Ze worden niet afgemaakt zodat ze sterven, noch wordt haar bestraffing voor hen verlicht. Zo vergelden Wij iedere ondankbare. {36}»^[7] ...behalve degenen die Allāh eruit

وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ، كَمَا بَدَأَهُ لَهُمْ مِنْ شَقَاوَةٍ وَسَعَادَةٍ يَوْمَ يُنْزِلُ يُعَذِّبُونَ: ﴿فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ [الشورى: 7].

17. وَأَهْلُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ فِي الْجَنَّةِ يَتَنَعَّمُونَ، وَيُصْنُفُونَ اللَّذَاتِ يَتَلَذَّذُونَ، وَيَأْظِلُّونَ الْكِرَامَةَ يُحَبَّرُونَ.

18. فَهُمْ حَبِيبٌ إِلَى رَبِّهِمْ يَنْظُرُونَ لَا يَمَارُونَ فِي النَّظَرِ إِلَيْهِ وَلَا يَشْكُونَ فَوْجُهُمْ بِكَرَامَتِهِ نَاضِرَةٌ وَأَعْيُنُهُمْ يَفْضُلُهُ إِلَيْهِ نَاطِرَةٌ، فِي نَعِيمٍ دَائِمٍ مُقِيمٍ: ﴿لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرِجِينَ﴾ [الحج: 48]، ﴿أَكْثَاهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ [الرعد: 35].

19. وَأَهْلُ الْجَحْدِ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ مَحْجُوبُونَ وَفِي النَّارِ يُسْجَرُونَ: ﴿لَيْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِنَفْسِكُمْ أَنْ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ [المائدة: 80]، ﴿لَا يَقْضَى عَلَيْهِمْ فِيمَوْتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَاثِرٍ﴾ [فاطر: 36]، خَلَا مَنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ

[1] Dit is één van de uitspraken over de exegese (Tafsīr) van Sūrat al-Ma'ārij 70:4. De andere uitspraak is: de Dag der Opstanding zal voor de ongelovigen vijftigduizendjaar duren, terwijl het voor de moslims een tijdsduur zal hebben van de periode tussen het Zuhr-gebed en het 'Aṣr-gebed. Allāh zei (vert.): «...op een Dag waarvan de duur vijftigduizendjaar is. {4}» [70:4] Ibn 'Abbās zei erover: "Dit is de Dag der Opstanding. Allāh heeft het voor de ongelovigen tot een tijdsduur van vijftigduizendjaar gemaakt." [Tafsīr at-Tabariyy (23/253)] In Mustadrak al-Hākim (1/84) is overgeleverd dat de Profeet ﷺ zei: "De Dag der Opstanding is zoals de periode tussen az-Zuhr en al-'Aṣr." Authentiek (ṣaḥīḥ) verklaard door al-'Albāniyy in Silsilat al-'Aḥādīth aṣ-Ṣaḥīḥah (2456).

[2] Sūrat ash-Shūrā 42:7.

[3] Sūrat al-Hijr 15:48.

[4] Sūrat ar-Ra'd 13:35.

[5] D.w.z. de ongelovigen.

[6] Sūrat al-Ma'idah 5:80.

[7] Sūrat Fāṭir 35:36.

wil halen, namelijk de *muwahhidin*^[1].

20. Het gehoorzamen van de gezaghebbers in datgene waar Allāh ﷻ tevreden over is, en het vermijden van [gehoorzaamheid in] datgene wat Allāh woedend maakt.

21. Niet in opstand komen wanneer de gezaghebbers de grenzen overschrijden en onrechtvaardig zijn. En berouw tonen aan Allāh ﷻ, opdat Hij hen genadig maakt tegenover hun onderdanen.

22. Zich onthouden van het tot ongelovig verklaren van de mensen van de Qiblah^[2], en zich niet distantiëren van hen wanneer zij ergens in vervallen, zolang zij geen dwaling invoeren, want wie van hen een dwaling invoert, die heeft gerebelleerd tegen de mensen van de Qiblah en is uit de religie geschoten.^[3] Men dient dan toenadering tot Allāh ﷻ te zoeken middels het haten van diegene en het zich distantiëren van hem. Hij dient geboycot en vernederd te worden en zijn afscheidingen^[4] dienen vermeden te worden, want het is nog besmettelijker dan de afscheiding van schurft.

23. We spreken de deugd uit van de opvolger (Khalīfah) van de Boodschapper van Allāh ﷻ: Abū Bakr as-Siddīq ؓ, want hij is het meest deugdzame en beste schepsel na de Profeet ﷺ. Als tweede noemen we al-Fārūq, en dat is 'Umar ibn al-Khaṭṭāb ؓ. Zij waren namelijk de twee raadgevende helpers van de Boodschapper van Allāh ﷻ, zijn twee plaatsgenoten bij zijn graf^[5] en zijn twee zitgenoten in het Paradijs. Als derde noemen we Dhū'n-Nūrayn:^[6] 'Uthmān ibn 'Affān ؓ, en vervolgens de bezitter van deugd en godsvrees: 'Aliyy ibn Abi Ṭālib, moge Allāh over hen allen tevreden zijn. Vervolgens de resterende tien (metgezellen) over wie de Boodschapper van

مِنَ الْمُؤَحِّدِينَ إِخْرَاجَهُمْ مِنْهَا.

20. وَالطَّاعَةَ لِأُولِي الْأَمْرِ فِيْمَا كَانَ عِنْدَ اللَّهِ تَعْلِيلًا مَرْضِيًّا، وَاجْتِنَابَ مَا كَانَ عِنْدَ اللَّهِ مُسْخَطًا.

21. وَتَرْكَ الْخُرُوجِ عِنْدَ تَعْلِيلِهِمْ وَجَوْرِهِمْ، وَالتَّوْبَةَ إِلَى اللَّهِ تَعْلِيلًا كَيْمَا يَعْطِفَ بِهِمْ عَلَى رَعِيَّتِهِمْ.

22. وَالْإِمْسَاكَ عَنِ تَكْفِيرِ أَهْلِ الْقِبْلَةِ، وَالْبِرَاءَةِ مِنْهُمْ فِيْمَا أَحْدَثُوا، مَا لَمْ يَتَّبِعُوا صَلَاةً، فَمَنِ ابْتَدَعَ مِنْهُمْ صَلَاةً كَانَ عَلَى أَهْلِ الْقِبْلَةِ خَارِجًا، وَمِنَ الدِّينِ مَارِقًا، وَيَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ تَعْلِيلًا بِبُغْضِهِ وَالْبِرَاءَةِ مِنْهُ، وَيُهْجَرُ وَيُخْتَفَرُ، وَتُجْتَنَّبُ عُرَّتُهُ، فَهِيَ أَعْدَى مِنْ عُرَّةِ الْجُرْبِ.

23. وَيُقَالُ بِفَضْلِ خَلِيفَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ ؓ، فَهُوَ أَفْضَلُ الْخَلْقِ وَأَخْبَرُهُمْ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ، وَتُنْتَبِئُ بَعْدَهُ بِالْفَارُوقِ، وَهُوَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ؓ، فَهُمَا وَزِيرَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَضَجِيعَا فِي قَبْرِهِ، وَجَلِيسَا فِي الْجَنَّةِ. وَتُنْتَلَقُ بِذِي النُّورَيْنِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ ؓ، ثُمَّ بِذِي الْفَضْلِ وَالْتَقَى عَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَجْمَعِينَ. ثُمَّ الْبَاقِينَ مِنَ الْعَشْرَةِ الَّذِينَ أَوْجَبَ

[1] *Muwahhidin*: degenen zich bevinden op at-Tawhīd (het monotheïsme), d.w.z. de moslims.

[2] De mensen van de Qiblah (Ahl al-Qiblah): de mensen van de gebedsrichting; d.w.z. de moslims.

[3] Dwalingen variëren qua niveau: sommige dwalingen bereiken het niveau van ongelooft, waardoor iemand ongelovig wordt en andere dwalingen niet, waardoor iemand 'enkel' als dwalend wordt beschouwd.

[4] Figuurlijk bedoeld, d.w.z. hetgeen hij uitdraagt, namelijk zijn dwaling en innovatie.

[5] D.w.z.: ze zijn naast hem begraven in het huis van 'Ā'ishah ؓ.

[6] 'Uthmān draagt de titel Dhū'n-Nūrayn (de Drager van de Twee Lichten), omdat hij opeenvolgend met twee dochters van de Profeet ﷺ getrouwd was.

Allāh ﷻ berichtte dat het Paradijs voor hen vaststaat. Voor eenieder van hen hebben we een specifieke hoeveelheid liefde naar gelang de voorrang die de Boodschapper van Allāh ﷻ voor hen vastgesteld heeft, en vervolgens voor alle andere metgezellen na hen – moge Allāh over hen allen tevreden zijn.

Hun deugdzaamheid dient genoemd te worden, hun goede daden dienen vermeld te worden en we duiken niet in de geschillen die tussen hen hebben plaatsgevonden. Zij zijn namelijk de beste mensen op aarde na hun Profeet (ﷺ). Allāh ﷻ koos hen uit voor Zijn Profeet (ﷺ) en maakte hen tot helpers van Zijn religie. Zij zijn dus de Imāms van de religie en de wegwijzers voor de moslims – moge Allāh over hen allen tevreden zijn.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْجَنَّةَ، وَتُخْلِصُ لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ مِنَ الْحَبَّةِ بِقَدْرِ الَّذِي أُوجِبَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ التَّفْضِيلِ، ثُمَّ لِسَائِرِ أَصْحَابِهِ مِنْ بَعْدِهِمْ رَحِمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى أَجْمَعِينَ.

وَيُقَالُ بِفَضْلِهِمْ، وَيَذْكُرُونَ بِمَحَاسِنِ أَعْمَالِهِمْ، وَتُؤْمِسُكَ عَنِ الْخَوْضِ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ، فَهُمْ حَيَارٌ أَهْلُ الْأَرْضِ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ. اخْتَارَهُمُ اللَّهُ ﷻ لِنَبِيِّهِ، وَجَعَلَهُمْ أَنْصَارًا لِدِينِهِ، فَهُمْ أَيْمَةُ الدِّينِ وَأَعْلَامُ الْمُسْلِمِينَ، رَحِمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى أَجْمَعِينَ.

24. Het bijwonen van de vrijdagpreek laten we niet, en het bijbehorende gebed is verplicht, zowel achter de vrome als de zondaar van deze Ummah (natie), zolang hij vrij is van innovaties, want als hij een dwaling invoert, dan wordt er niet achter hem gebeden.^[1]

24. وَلَا تَتْرُكُ حُضُورَ الْجُمُعَةِ، وَصَلَاتَهَا مَعَ بَرِّ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَقَاجِرِهَا لَا زِمَ، مَا كَانَ مِنَ الْبِدْعَةِ بَرِيئًا، فَإِنْ ابْتَدَعَ ضَلَالًا فَلَا صَلَاةَ خَلْفَهُ.

25. Al-Jihād op de Weg van Allāh onder iedere leider: zowel de rechtvaardige als de onrechtvaardige. En zo ook de Ḥajj.

25. وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَعَ كُلِّ إِمَامٍ عَدْلٍ أَوْ جَائِرٍ، وَالْحَجَّ.

26. Het inkorten van de gebeden op reis, en de optie om op reis te vasten of het vasten te verbreken: als diegene wil, dan vast hij, en als hij wil, dan verbreekt hij het vasten.

26. وَإِقْصَارُ الصَّلَاةِ فِي الْأَسْفَارِ، وَالتَّخْيِيرُ فِيهِ بَيْنَ الصَّيَامِ وَالْإِفْطَارِ، إِنْ شَاءَ صَامَ وَإِنْ شَاءَ أَفْطَرَ.

27. Dit zijn uitspraken en daden waar overeenstemming over was onder de vroege Imāms van leiding die voorgegaan zijn en waar de Ṭābiʿūn^[2] zich met succes van Allāh aan vastgehouden hebben uit navolging en tevredenheid. Zij belastten zichzelf niet in datgene

27. هَذِهِ مَقَالَاتٌ وَأَعْمَالٌ اجْتَمَعَ عَلَيْهَا الْمَاضُونَ الْأَوَّلُونَ مِنْ أَيْمَةِ الْهُدَى، وَبِتَوْفِيقِ اللَّهِ اعْتَصَمَ بِهَا التَّابِعُونَ قُدْوَةً وَرِضًا، وَجَانَبُوا التَّكَلُّفَ فِيمَا كُفُّوا

[1] Ibn Taymiyyah (728 NH) ﷺ zei in Majmūʿ al-Fatāwā (3/280): “Wanneer het gebed enkel mogelijk is achter een innovator of zondaar, zoals het vrijdaggebed waarbij de imam een innovator of zondaar is en er geen ander vrijdaggebed gehouden wordt: in dit geval wordt het achter deze innovator en zondaar gebeden, volgens iedereen onder Ahl as-Sunnah.” Ook zei hij in Majmūʿ al-Fatāwā (23/355): “Wat betreft het bidden achter een innovator: over deze kwestie bestaat een geschil en een diepere uiteenzetting. Als je geen andere imam kunt vinden, zoals wanneer het vrijdaggebed slechts op één plek gehouden wordt, en zoals de twee ʿĪd-gebeden, en de gebeden van de Ḥajj achter de imam van de verzameling: deze worden achter iedere vrome en zondaar gebeden volgens overeenstemming van Ahl as-Sunnah wal-Jamāʿah.” Zie [1] De Geloofsleer van Sufyān ath-Thawriyy, passage 12-13 (incl. voetnoten).

[2] Ṭābiʿīn: mv. van Ṭābiʿiyy: iemand die een metgezel ontmoet heeft en als moslim overleden is.

waarvan zij ontlast waren, waardoor ze met de Hulp van Allāh sturing en succes kregen. Ze keerden zich niet af van navolging, waardoor ze niet tekortschoten, en ze gingen ook niet verder dan dat om zich te belasten met meer, waardoor ze de grenzen niet overtraden. Op Allāh hopen we, op Hem vertrouwen we en in het navolgen van hun sporen is Hij degene naar wie wij verlangen.

فَسَدُّوا بَعُونَ اللَّهَ وَوَقُّوا، لَمْ يَرْعَبُوا عَنِ
الِاتِّبَاعِ فَيُقْصَرُوا، وَلَمْ يُجَاوِزُوا تَرْيِدًا
فَيَعْتَدُوا، فَتَحْنُ بِاللَّهِ وَائْتَقُونَ، وَعَلَيْهِ
مُتَوَكِّلُونَ، وَإِلَيْهِ فِي اتِّبَاعِ آثارِهِمْ رَاغِبُونَ.

28. Dit is 'de Uitleg van de Sunnah' (*Sharḥ as-Sunnah*). De opheldering ervan heb ik zorgvuldig uitgezocht en bij deze heb ik het verduidelijkt. Wie van Allāh het succes krijgt om datgene tot stand te brengen wat ik verduidelijkt heb, terwijl hij Zijn Hulp krijgt in:

28. فَهَذَا شَرْحُ السُّنَّةِ، تَحَرَّيْتُ كَتْفَهَا
وَأَوْضَحْتُهَا، فَمَنْ وَفَّقَهُ اللَّهُ لِلْقِيَامِ بِمَا
أَبْنَيْتُ، مَعَ مَعُونَتِهِ لَهُ بِالْقِيَامِ عَلَى:

- het verrichten van de verplichte aanbiddingen, met voorzorgsmaatregelen om zich te beschermen tegen onreinheden;
- het perfectioneren van de reinheid voor de daden van gehoorzaamheid;
- het verrichten van de gebeden naar gelang het vermogen;
- het geven van de Zakāh als diegene (voldoende) rijkdom heeft;
- de Ḥajj voor degenen die (voldoende) rijkdom bezitten en ertoe in staat zijn;
- het vasten van de maand Ramaḍān voor de gezonde personen;
- het verrichten van vijf gebeden die de Boodschapper van Allāh ﷺ tot Sunnah aangesteld heeft: het Witr-gebed iedere nacht, de twee gebedseenheden vóór het Fajr-gebed, het gebed van al-Fiṭr en an-Naḥr,^[1] het gebed van de zon- en maansverduistering wanneer dit plaatsvindt en het gebed van het vragen om regen wanneer het nodig is;
- het vermijden van verboden zaken en het wegblijven van *an-namimah*^[2], liegen, roddel, onrecht en het spreken over Allāh zon-der kennis; dit zijn allemaal grote zondes en verboden zaken.

■ أَدَاءَ فَرَائِضِهِ بِالِاخْتِيَاظِ فِي النَّجَاسَاتِ؛

■ وَإِسْبَاغَ الطَّهَارَةِ عَلَى الطَّاعَاتِ؛

■ وَأَدَاءَ الصَّلَوَاتِ عَلَى الْإِسْطِطَاعَاتِ؛

■ وَإِتْيَاءَ الزَّكَاةِ عَلَى أَهْلِ الْجِدَادِ؛

■ وَالْحَجَّ عَلَى أَهْلِ الْجُدَّةِ وَالْإِسْطِطَاعَاتِ؛

■ وَصِيَامَ شَهْرِ رَمَضَانَ لِأَهْلِ الصَّحَابَةِ؛

■ وَخَمْسِ صَلَوَاتٍ سَنَّهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:
صَلَاةَ الْوُتْرِ كُلِّ لَيْلَةٍ، وَرَكْعَتَيِ الْفَجْرِ،
وَصَلَاةَ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ، وَصَلَاةَ كُسُوفِ
الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِذَا نَزَلَ، وَصَلَاةَ
الِاسْتِشْقَاءِ مَتَى وَجَبَ.

[1] D.w.z. de twee feestgebeden: het gebed van 'Īd al-Fiṭr en het gebed van 'Īd al-'Aḍḥā (Yawm an-Naḥr).

[2] Het heen en weer overbrengen van uitspraken van mensen om zo de banden tussen hen te verpesten.

■ وَاجْتَنَابِ الْمَحَارِمِ وَالْإِحْتَزَازِ مِنَ النَّمِيمَةِ وَالْكَذِبِ وَالْغِيْبَةِ وَالْبَغْيِ يَغْبِرُ الْحَقُّ وَأَنْ يُقَالَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا يُعْلَمُ كُلُّ هَذِهِ كَبَائِرُ مُحَرَّمَاتٍ.

- het zorgvuldig uitzoeken van zaken als het gaat om inkomsten, eten, verboden zaken, drinken en kleding;
- het wegblijven van lusten, want deze leiden naar het begaan van verboden zaken; immers, wie zijn kudde laat grazen rondom een afgebakend weiland, zal al gauw terecht komen op dat afgebakende weiland;

Degene voor wie het voorgenoemde vergemakkelijkt wordt, bevindt zich op leiding in de religie en op hoop als het gaat om de Genade van Allāh. Moge Allāh ons en jullie succes geven om Zijn Rechte Pad te bewandelen, met Zijn Eeuwige, Uitbundige Gunst en Zijn Hoge, Meest Edele Grootheid.

Veiligheid zij met jullie en de Genade van Allāh en Zijn Zege-ningen, en met degene die ons de vredesgroet gaf. En de veiligheid van Allāh bereikt de dwalenden niet. Alle lof is voor Allāh, de Heer van de werelden.

Hiermee rond ik deze brief af, met lof voor Allāh en met Zijn Gunst. Moge Zijn Prijzingen over Muḥammad, zijn familie, zijn metgezellen en zijn reine echtgenotes zijn, en moge Hij hen overvloedig beveiligen. ■

■ وَالتَّحَرِّيِ فِي الْمَكَايِبِ وَالْمَطَاعِمِ وَالْمَحَارِمِ وَالْمَشَارِبِ وَالْمَلَابِسِ؛
■ وَاجْتِنَابِ الشَّهَوَاتِ فَإِنَّهَا دَاغِيَةٌ لِرُكُوبِ الْمُحَرَّمَاتِ، فَمَنْ رَعَى حَوْلَ الْحِمَى فَإِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَ الْحِمَى.

فَمَنْ يُسَّرْ لَهُدًى فَإِنَّهُ مِنَ الدِّينِ عَلَى هُدًى،
وَمِنَ الرَّحْمَةِ عَلَى رَجَاءٍ. وَفَقْنَا اللَّهَ وَإِلَّاهَ
إِلَى سَبِيلِهِ الْأَقْوَمِ بِمَنْهُ الْجَزِيلُ الْأَقْدَمِ،
وَجَلَّالِهِ الْعَلِيِّ الْأَكْرَمِ.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، وَعَلَى
مَنْ قَرَأَ عَلَيْنَا السَّلَامَ، وَلَا يَنَالُ سَلَامُ اللَّهِ
الصَّالِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

نَجَزْتُ الرِّسَالَةَ بِحَمْدِ اللَّهِ وَمَنْنِهِ، وَصَلَوَاتِهِ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَزْوَاجِهِ
الطَّاهِرَاتِ، وَسَلَّمٌ كَثِيرًا كَثِيرًا.

Verhandelingen in 'De Geloofsleer van Ahl as-Sunnah: Een selectie authentieke verhandelingen van de Salaf & de klassieke Imams (tot 400 NH)':

1. *De Geloofsleer van Sufyān ath-Thawriyy*, door al-'Imām Sufyān ath-Thawriyy (161 NH).
2. *Een Korte Geloofsleer van al-'Imām Mālik*, door al-'Imām Mālik ibn Anas (179 NH).
3. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām ash-Shāfi'yy (204 NH).
4. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām al-Ḥumaydiyy (219 NH).
5. *De Geloofsleer van Qutaybah ibn Sa'īd*, door al-'Imām Qutaybah ibn Sa'īd (240 NH).
6. *De Fundamenten van de Sunnah*, door al-'Imām Aḥmad ibn Ḥanbal (241 NH).
7. *De Geloofsleer van al-Bukhāriyy*, door al-'Imām al-Bukhāriyy (256 NH).
8. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Muzaniyy (264 NH).
9. *Het Fundament van de Sunnah & de Geloofsleer van de Religie (De Geloofsleer van ar-Rāziyyayn)*, door al-'Imām Abū Zur'ah ar-Rāziyy (264 NH) & al-'Imām Abū Ḥātim ar-Rāziyy (277 NH).
10. *De Geloofsleer van Ḥarb al-Kirmāniyy (Het Standpunt in de Geloofsleer)*, door al-'Imām Ḥarb ibn Ismā'īl al-Kirmāniyy (280 NH).
11. *De Duidelijke Sunnah*, door al-'Imām Ibn Jarīr aṭ-Ṭabariyy (310 NH).
12. *Het Ḥā'iyyah-gedicht over de Sunnah*, door al-'Imām Ibn Abī Dāwūd (316 NH).
13. *De Uitleg van de Sunnah*, door al-'Imām al-Barbahāriyy (329 NH).
14. *De Inleiding van al-Jāmi'* (*De Geloofsleer van Mālik*), door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).
15. *De Inleiding van ar-Risālah*, door al-'Imām Ibn Abī Zayd al-Qayrawāniyy al-Mālikiyy (386 NH).

Appendix:

16. *Al-'Aqidah al-Wāsiṭiyyah (De Wāsiṭische Geloofsleer)*, door al-'Imām Ibn Taymiyyah (728 NH).
17. *De Geloofsleer van Ibn 'Abd al-Wahhāb (De brief aan de inwoners van al-Qaṣīm)*, door al-'Imām Muḥammad ibn 'Abd al-Wahhāb (1206 NH).